

behovet er, hvad virksomhedernes behov for uddannelsespladser er.

Med hensyn til skyggelever var min pointe den, at jeg synes, at vi bliver nødt til at finde en eller anden – et andet ord i det mindste og så måske også en lidt anden løsning. Altså, jeg er meget optaget af det, som ministeren sagde netop med de mindre faggrupper, at de også bliver tilgodeset, men jeg bryder mig altså ikke særlig meget om begrebet skyggelever.

Med hensyn til målgruppen og aldersgrænsen hørte jeg ministeren sige, at hvis man var i beskæftigelse, kunne man naturligvis altid få dispensation og komme på et AMU-kursus. Men hvad, hvis man nu er ledig og har et job i udsigt, men forudsætningen for, at man får det job, er, at man deltager i et AMU-kursus? Kan ministeren bekræfte, at der også vil være dispensation i et sådant tilfælde?

Arbejdsministeren (Jytte Andersen):

De dispensationsmuligheder, der ligger i loven, er jo nogle, der efterfølgende skal udmøntes. Og jeg vil i hvert fald være indstillet på, at det bliver dispensationsmuligheder, som forekommer at være rimelige i forhold til arbejdsmarkedets behov. Der har vi jo netop i finanslovsaftalen lagt vægt på, at hvis der er tale om, at en ledig kan få et konkret stykke arbejde, hvis vedkommende tager et omskolingstilbud eller et uddannelsesforløb, så er der en rådighedsforpligtelse for den ledige til at tage det dér. Hvis det nu er en 19-årig, så ville det jo selvfølgelig være u hensigtsmæssigt, at vi ikke kan bruge vores egne uddannelsessystemer. Så det vil komme på en fornuftig og rimelig måde.

Så vidt jeg lige nu husker det, er skyggelever et begreb, man arbejder med allerede. Der er selvfølgelig ikke nogen, der har anket over det, for de ved ikke rigtig, hvem der er skyggelever, vel? Det er dem, der ikke er der. Så derfor har der ikke rigtig været nogen protester over for begrebet. Lad os nu se, om der bliver det i fremtiden.

Men nu har jeg i hvert fald forstået, at man er tilfreds med, om jeg så må sige forklaringen på, at det er det, der skal skabe grundlaget for de små faggrupper og det lille kursistunderlag. Men navnet skal vi måske kigge på.

Jeg må sige, jeg ikke lige på stående fod er i stand til at svare på spørgsmålet om, hvorvidt der, hvis der kommer mange flere offentligt ansatte ind i AMU-systemet, og hvis der skal ske en regulering af kommunernes bloktilskud,

bliver tale om, at reguleringen går ind i aktivfondene eller ikke, men jeg vil selvfølgelig bidrage med svar til Arbejdsmarkedsudvalget foranlediget af et spørgsmål, for det er jeg faktisk ikke i stand til at svare på på nuværende tidspunkt.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Lovforslagenes overgang til anden behandling vedtoges uden afstemning.

Formanden:

Jeg foreslår, at lovforslagene henvises til Arbejdsmarkedudvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den sidste sag på dagsordenen var:

14) Første behandling af beslutningsforslag nr. B 33:

Forslag til folketingsbeslutning om en særlig fædreorlov.

Af Anne Baastrup (SF) m.fl.
(Fremsat 31/10 95).

Forslaget sattes til forhandling.

Forhandling

Arbejdsministeren (Jytte Andersen):

Vi har herhjemme flere former for orlov, som giver børnefamilier mulighed for at tilrettelægge deres tilværelse sådan, at forældre og børn får mere tid sammen.

Jeg vil gerne begynde med at sige to ting til forslagsstillerne. For det første er jeg enig i, at det er bekymrende, og at det er utilfredsstillende, at fædre stadig er for lidt opmærksomme på betydningen af at tage orlov, mens børnene er små.

For det andet skulle man ikke tro, at det var gået op for forslagsstillerne, at vi har en børnepasningsorlov her i landet. Det er jo sådan, at ved siden af ligebehandlingslovens regler og

moderens barselorlov i 14 uger, faderens forældreorlov i 2 uger og forældrenes forældreorlov i tilsammen 10 uger, har begge forældre ret til børnepasningsorlov, som er væsentligt mere omfattende end det, der nu stilles forslag om.

Disse forskellige regelsæt giver begge forældre lige muligheder for at skabe en tæt kontakt til deres barn allerede fra barnets fødsel. Særlig giver børnepasningsorloven, som kan benyttes af begge forældre, faderen mulighed for at holde orlov dels i forbindelse med moderens barselorlov, dels på et senere tidspunkt, f.eks. når moderen starter på arbejde.

Fædre kan altså via børnepasningsorloven tilbringe lang tid hjemme sammen med deres børn og således få mulighed for at få den rolle i barnets liv, som forslagsstillerne ønsker – et ønske, som jeg deler.

Ydermere er børnepasningsorloven meget fleksibelt indrettet. Faderen kan som nævnt holde orlov sammen med moderen under hendes barselorlov eller holde orlov på et senere tidspunkt, hvor moderen ikke længere er hjemme.

Faderens brug af børnepasningsorlov har ingen indflydelse på moderens adgang til samme orlov, og det vil jeg faktisk også sige at jeg synes ville være forkert.

Jeg har som sagt meget stor sympati for, at begge forældre er sammen med deres børn, særlig når de er helt små, men vi har faktisk regler, som giver fædre adgang til orlov, også i den tidlige fase af et barns liv.

Som jeg læser forslaget, er det et en anelse krampagtigt forsøg på at give fædre endnu flere tilbud om orlov, som nærmest falder oven i de eksisterende ud fra en forestilling om, at de dog til sidst må sige ja tak.

Desværre kan forslaget også læses sådan, at det skal ske på moderens bekostning, hvad jeg bestemt vil modsætte mig. Der er bl.a. en sætning om, at moderens samlede orlov skal beskæres til 24 uger.

Som det ligger, anser jeg i bedste fald forslaget for overflødigt. De to køns forskellige brug af orlovsmulighederne har meget med holdninger at gøre, og vejen frem vil være, at disse holdninger hos mænd, hos kvinder og hos virksomhederne og deres ansatte ændres.

Vi har i Arbejdsministeriet i samarbejde med Socialministeriet og Ligestillingsrådet afsat i alt 1,2 mio. kr. til en kampagne, der har til formål at skabe debat om mænds brug af børnepasnings- og barselorlov gennem støtte til lokale initiativer. Jeg vil meget gerne deltage i seriøse overve-

jelser over, hvordan man tilskynder fædre til i højere grad at bruge de rigelige orlovstilbud, vi har, men så længe de ikke bruger det ene tilbud, opnår vi ikke noget ved at give dem et til. Der er også grænser. Mændene skal ikke lokkes til at tage orlov f.eks. ved at få tilbudt bedre vilkår end kvinderne, og kvinderne skal ikke trues til at lade være med at tage orlov i håbet om, at faderen så vil tage orlov i stedet.

Regeringen kan ikke støtte det fremsatte beslutningsforslag, hvilket er fremgået af det, jeg har sagt i øvrigt.

Tom Behnke (FP):

Jeg skal takke de øvrige ordførere for muligheden for at springe ventelisten over her. Jeg har et andet arrangement ude i byen og er derfor nødt til at gå umiddelbart efter, at jeg har sagt følgende, som skal gøres kort:

Skattelettelser er vejen til et bedre familieliv, skattelettelser er vejen til en bedre familieplanlægning. Yderligere offentlige udgifter til barselorlov giver ikke skattelettelser, tværtimod, og derfor kan Fremskridtspartiet ikke støtte beslutningsforslaget.

Poul Erik Dyrland (S):

Da vores ordfører på dette her forslag, hr. Jan Petersen, ikke kan være til stede, skal jeg på vegne af hr. Petersen fremsætte følgende ordførerbemærkninger:

I dette beslutningsforslag fra SF siges der rent faktisk indimellem nogle kloge bemærkninger om mænd og fædre. Jeg tænker på bemærkningerne om mænds stigende interesse for farrollen, og at det er vigtigt, at børn også får et nært og stabilt forhold til deres far. Det kræver, at fædre bruger tid på deres børn og bliver bevidste om, at mere tid til børnene medfører mindre tid til andet.

Denne nyorientering af mange fædres rolle i forhold til deres egne børn er i fuld gang, og det er for beskedent at nævne, som forslagsstillerne gør, at det *måske* er på tide at sætte dette tema på dagsordenen. Det er allerede på dagsordenen i mange hjem og hos mange mænd.

Derimod mener jeg, at begrundelserne i forslaget for, hvorfor mænd ikke anvender orlov, må ledsages af et måske. Argumentet om, at kvinder ønsker at amme i samtlige 24 barselu-ger, kan være meget rigtigt, men det kan også dække over, at det måske kniber med at overlade ansvaret for barnet til faderen.

Argumentet om, at mænd lægger mere vægt på hensynet til arbejdspladsen og deres placering på denne, kan også være rigtigt, men det kan også dække over den realitet, at det trods alt er anerkendt, at kvinder går på barsel, når anledningen er til det.

SF's forslag går ud på at ændre beskedent i de nuværende barselorlovsbestemmelser ved at udvide 2-ugers-orloven ved barnets fødsel til 4 uger for mænd, og at udvide de sidste 10 ugers barselorlov med 4 uger, idet disse 4 uger reserveres faderen.

Vi må interessere os for, hvorledes flere mænd kan anvende orlov. Denne interesse har vi på mange måder i Socialdemokratiet. Samme interesse gør sig gældende i Ligestillingsrådet og i Arbejdsministeriet, hvor der på nuværende tidspunkt drives en kampagne for at få »far på orlov«. Hvornår vores interesse medfører, at vi er parat til at ændre i barselorloven, kan jeg imidlertid ikke sige noget om her i dag.

SF nævner i bemærkningerne, at de økonomiske konsekvenser er beskedne, men hvorfor så foreslå noget, som man ikke tror på virker?

Jeg tror, vi må få ordentligt styr på, hvad orlovsbølgen er udtryk for, og ikke mindst, hvorfor den fordeler sig; som den gør i forældregruppen. Her tænker jeg ikke blot på barselorloven, men også på børnepasningsorloven.

Der skal selvfølgelig formuleres et svar på dette en dag, og her bliver økonomien ganske interessant, for bytter vi dele af børnepasningsorloven ud med barselorlov, kan det blive ganske dyrt, og vi er ikke i en situation, hvor der skal skrives større regninger ud, end vi vil forsvare at vore børn kan afdrage.

Så Socialdemokratiet kan ikke støtte beslutningsforslaget.

Ulla Tørnæs (V):

Jeg kan fuldt ud tilslutte mig hr. Poul Erik Dyrlands bemærkninger om de nugældende regler vedrørende barselorlov. Jeg synes, det var rørende at høre om fædrenes øgede ansvar på dette her område, og det synspunkt deler jeg fuldt ud.

Men med dette beslutningsforslag foreslår SF altså en udvidelse af de gældende regler om barselorlov, herunder en udvidelse af selve barselorlovsperioden.

Efter Venstres opfattelse er det utrolig vigtigt, at forældrene er sammen med deres børn. Det er altafgørende for børnenes opvækst. Derfor har vi ofte foreslået, at de ressourcer, som det

offentlige bruger på børnepasning, ændres fra at være, hvad jeg vil kalde et institutionstilskud, til at være et persontilskud.

Sagt med andre ord ønsker vi, at de penge, som det offentlige i dag anvender til børnehaver, vuggestuer m.m., skal følge børnene. På den måde sikrer vi bedst, at de enkelte børnefamilier får reel mulighed for selv at vælge og for selv at tilrettelægge, hvordan de ønsker at indrette deres hverdag, og på den måde kan der, hvis en forælder ønsker det, åbnes op for, at man selv kan passe sine børn i en kortere eller længere periode.

Når vi taler om, at der skal indføres reelt frit valg i børnepasningen, er det bl.a. for også at tilgodese fædrenes muligheder for at tilbringe mere tid sammen med deres børn.

Venstre vil bestemt gerne være med til at forbedre fædres muligheder for at tilbringe mere tid sammen med deres nyfødte børn, men vi mener ikke, at det nødvendigvis betinger en udvidelse af de nugældende barselorlovsregler.

Efter Venstres opfattelse er det ikke en udvidelse, der er brug for, men derimod større fleksibilitet i den måde, hvorpå barselorloven deles mellem mand og kvinde. Man kunne f.eks. godt forestille sig, at de nugældende 14 uger efter fødslen ikke alene skal være forbeholdt kvinden. Det ville være godt, hvis forældrene i højere grad selv kunne afgøre, hvem af forældrene der tager hvilken del af barselorloven – altså større fleksibilitet og ikke nødvendigvis en udvidelse.

Jeg skal også tilslutte mig hr. Poul Erik Dyrlands kommentarer til forslagsstillernes bemærkninger i forslaget om, at man påregner, at der ville være beskedent anvendelse af de regler, som foreslås, og jeg skal også tilslutte mig den bemærkning, som gik ud på: Jamen hvorfor foreslå noget, som man på forhånd regner med ikke vil virke eller ikke vil få tilslutning?

Med disse bemærkninger skal jeg blot understrege, at Venstre ikke kan støtte det foreliggende beslutningsforslag fra SF.

Bendt Bendtsen (KF):

Det Konservative Folkeparti kan ikke støtte SF's forslag om en særlig fædreorlov. Tiden er ikke kommet til at belaste statens kasse yderligere med forslag, som koster et større, men ikke nærmere anslået beløb. I lyset af statsunderskuddet – nu er det jo blevet minimeret noget med det konservative forlig – må vi sige, at der ikke er behov for nye udgiftsposter og da slet ikke, når

der er store områder, hvor der er behov for at gøre en indsats; det gælder både sundhedsområdet og ældreområdet.

SF indrømmer, at det kommer til at koste, men skriver, at det nok ikke – og jeg citerer: »vil blive et tilløbsstykke.« Men det sagde man også om den almindelige orlov, og nu er 65.000 på orlov på statens regning.

SF mener, at nu skal fædre være mere sammen med deres børn. Det er jo et godt udgangspunkt, og det kunne vi fra konservativ side være meget enige i, men SF er jo i sin daglige politik med til at arbejde i den stik modsatte retning. Hver eneste gang vi i dette Ting debatterer børnefamiliernes forhold, drejer SF's indlæg sig om en debat om offentlige mursten frem for forældresamvær. Man har endnu ikke set vigtigheden af at lade pengene følge børnene frem for institutionerne. SF har – diplomatisk sagt – ikke været særlig konstruktiv, når vi har set på alternative modeller frem for offentlig pasning.

Ikke nok med det, men i dag findes der ud over barselorlov og omsorgsorlov mulighed for forældreorlov, som man kan benytte sig af.

Det Konservative Folkeparti mener, at det er meget godt, at vi sætter mere tid af til vores børn, men vi kan ikke støtte et forslag om yderligere statsbetalt ferie.

Keld Albrechtsen (EL):

Da mit partis ordfører, fru Jette Gottlieb, er forhindret i at være til stede, skal jeg sige ganske kort om dette beslutningsforslag, at vi i Enhedslisten hilser det velkommen. Forslaget er et måske begrænset, men væsentlig set positivt skridt i den lange og seje kamp for at få begge forældre til at tage del i de glæder, der er ved at få et barn.

Vi er enige i den model, der ligger i forslaget: at hvis fædre ikke tager denne særlige orlov, bortfalder den. Det kunne være med til at give en motivation til, at flere fædre tog en sådan orlov. Det ville også være med til at bryde den tendens, der er til, at det alene er lønarbejdet, der tæller som identifikationspunkt i tilværelsen.

Man kunne have den indvending i forhold til forslaget, og det vil vi da gerne drøfte med SF, at hvis man ser på familier med børn og to voksne, får de altså en fortrinsstilling i henhold til det her, hvis man sammenligner med familier med en enlig mor. Og det kan der måske nok være et problem i.

Men som sagt hilser vi forslaget velkommen og vil gerne være med til at støtte det.

Anne Baastrup (SF):

Jeg skal indrømme, at det ikke kommer som et kæmpe chok for mig, at der er afvisning over hele linjen bortset fra Enhedslisten. Det havde jeg på fornemmelsen.

Det har været afgørende for SF at få skabt en debat også her i salen. Det er nødvendigt, at vi sætter fokus på fædrenes manglende reelle muligheder, for de er rent faktisk oppe imod stærke kræfter. De er oppe imod kræfter fra arbejdsgiverne, de er oppe imod kræfterne fra kollegerne: »Rigtige mænd« tager ikke børnepasningsorlov.

Der er nogle mænd, der definerer sig selv som »rigtige«, der er begyndt at tage dele af forældreorloven. De løber ind i det kontante problem, at moderen gerne – støttet af sundhedsplejersken – vil amme sit barn, indtil barnet kan gå over til almindelig mælk. Det er god, sund fornuft, og de fleste, som har været udsat for de små børn dér, ved, at det er smart, hvis man kan slippe for alt det flaskeri.

Det er rigtigt, at vi har børnepasningsorloven, men arbejdsministeren er jo også fuldstændig klar over, at det er en ydelse på et lavere niveau.

Og så er fru Ulla Tørnæs inde på et af spørgsmålene, der også er afgørende for de erfaringer, vi har fra Sverige, og det er ønsket om fleksibilitet. Vi lægger det ind i vores forslag, at fleksibiliteten og den højere ydelse, er det, der skal få mændene tilbage i . . . ja, tilbage til kødgyderne, til at passe deres børn i den helt unge alder.

Jeg skal ikke forlænge debatten. Jeg vil bare beklage, at der ikke er stemning for at støtte forslaget i den her udformning, men jeg lover, at vi fra SF's side løbende vil tage debatten op. Det er centralt, at de få fædre, der nu giver udtryk for ønske om at få en forældreorlov, rent faktisk får mulighed for det.

Jeg synes, at det er noget underligt, at vi bliver skældt ud for her fra talerstolen, at vi kommer med et forslag, som der ikke er mange, der vil bruge, og derfor burde vi lade være med det. Der er rent faktisk nogen, der vil bruge det, men det er ikke mange, og vi har set i Sverige, at det tager 20 år bare at komme op på 50 pct. Men få har også ret, og den mulighed skal de have.

Og til sidst vil jeg sige til Enhedslisten, at det her er et ligestillingsforslag, og det er åbenbart, at den enlige mor også klart har brug for en forlænget barselorlov, men vores projekt var at fokusere på ligestillingen, så vi kunne få de mænd, der rent faktisk gerne vil have en barselorlov, hjem. Jeg vil understrege, at børnepas-

ningsorloven ikke dækker det projekt, fordi børnepasningsorloven også har indflydelse på de store børn, der har brug for at være ude, og som derfor ikke skal tvinges hjem til faderen, der går og skal nyde det lille barn.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Forslagets overgang til anden (sidste) behandling vedtoges uden afstemning.

Formanden:

Jeg foreslår, at forslaget til folketingsbeslutning henvises til Arbejdsmarkedsudvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Meddelelser fra formanden

Formanden:

Der er ikke mere på dagsordenen.

Der er foretaget ændringer i følgende udvalg:

Udenrigsudvalget (6/12 95):

Udtræder: Bent Hindrup Andersen (EL)

Ny stedf.: Keld Albrechtsen (EL)

Udvalget for Forretningsordenen (6/12 95):

Observatør i henhold til forretningsordenens § 7, stk. 1:

Poul Nødgaard (DF)

Skatteudvalget (7/12 95):

Udtræder: Kim Behnke (FP)

Nyt medl.: Peter Brixtofte (V)

Udtræder: Peter Brixtofte (V)

Ny stedf.: Kim Behnke (FP)

Folketingets næste møde afholdes i morgen, fredag den 8. december 1995, kl. 10.00.

Angående dagsordenen skal jeg henvise til den dagsorden, der er opslået i salen.

Mødet hævet kl. 18.21
